

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy hasábolj... Hirdetési díj... Hirdetési díj...

Nyitási díj: Négy hasábolj... Nyitási díj... Nyitási díj...

Kéziratok vissza nem adatnak.

letés. kához tar... butorok, shez szük... Csapó-ut... nál 1887... ján pénte... zdő ár... széki ül... se mellett... szept. 17... zékétől... társulat... KE... elkül... esten tar... gyülésen... én életbe... ási módo... k szerint... al együt... 100 k.16... 150 k.16... 14.80... 15.20... 14.80... 14.40... 14.40... 14.40... 13.60... 13.20... 12.60... 11.60... 10.60... 9.40... 0 kg. 7.40... 0 " 5.60... 0 " 3.40... 0 kg 3... Aból ed... mény a... n június... tett.

Régi hazugság új mezben.

A horvát bán nagyszabású beszédével erősen dicsekszik a kormány félhivatalos lapja.

Es méltán dicsekszik, a mennyiben a bán személyéről van szó, mert a bán valóságban erélyes és hazafias irányban próbál hatni exponált állomásán és nem rajta fog mulni, hanem mint eddig, a kormány gyávaságán, ha ujjában is lefőznek beünnöket a horvátok.

Aztán dicsekszik a félhivatalos lap a király erőteljes magyar szellemű beszédével is, melyeket a görögkeleti egyház papjaihoz intézett.

Itt is méltó a dicsekvés, a mennyiben a király felsőleges személyét illeti, mert a királynak hódolatot keltő alkotmányos érzelme és hű magyar népe iránti lelkesítő szeretete nyilatkozott abban, hogy erélyi utját fölhasználta egy hatalmas kijelentésre a magyar állam-eszme szilárdsága mellett.

Hanem, hogy ez a magyar állam-eszme föltétlenül diadalát jelentené gyakorlatilag, az már hű dicsekvés. Sőt talán éppen az ellenkező jelenségek készítették rá a királyt is, hogy félre nem érthető hangsúlyt vessen a legveszedelmesebb nemzetiségi igazgatók, az olah papok előtt arra, mikép hiveiket mindenek fölött hazafias szellemben befolyásolják és vezessék.

Még nincs befejezve a magyar állam-eszme végleges megszilárdulása, a mint a kormánylap merészen állítja, de annál igazabb aztán, a mit ez állításához fűz szomorú ellentét gyánant.

„Büszke önézetünk hatalmas accordjába — ugymond — beletájtunk egy szomorú hur. Nemzeti létünk kibontakozásának fényes képén van egy sötét árny.

Ez pénzügyi helyzetünk. Állami és társadalmi életünk a legszebb kibontakozás processusában van. A külügyi helyzet oly kedvező a magyar érdekre, minő még nem volt: a monarchia belviszonyai s különösen a dinasztikus érdekek kedvezőbbek, mint háromszáz év óta bármikor vala ak. — Gyors és hatalmas kifejlődésünket minden elősegíti: csak egyetlenező gátolja. Minden emeli: csak egy tényező húzza le.

Állami fináncziánk rende-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

„Ah élni, élni!...”

Lelek borus, szived kis templománk Kihalt zengő zsolozsma éneke. Megszűnt hited, reményed elröpült már, Öröm, boldogság neked csak rege. Előtted a jövő sötét üreg, mely Leszéditend, — hiszen nincs semmi véd; Azt mondod, hogy hazug a biztató szó: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

Az ég hiába pirkad hajnalonként, Hiába hirt a nap sugarát — Sötét már élted éjjele, melyen mint Villámfény: a kétségbesés csap át! Mesének véled a tavaszt s virága Hiába nyílt körüléd szeretszét... Hazug marad, mit ér a biztató szó: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

Bűnös világ ez itt, a mely körülvesz Fertőbe fül, mocsárban a szerény; Ki azt hívé, hogy partot ér talán majd, Vergődve vész. — kijőni nincs remény! S kinek szívében mélyebb érzelmenek Virága kel, — az elveszté eszt; — Szerelme csábitón, hazudva sugja: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

A biztató szó elveszté varázsát Az Edenben, még Éva ajkain, — S az ember küzköd egymás ellenében, Mind, mind külön, egy-egy gyilkos Kain. Pénzért ha kell ő szívet éltet olt ki; Imádjá kincséd — óh átkos beszéd! Tagadja Istent és dobzóda mondja: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

zetlensége. Magának államiságunknak csak még corollárium hiányzik: a rendezett pénzügy, mely megadja az országnak gazdasági igazságot, amivel politikailag márbir: a függetlenséget.

Legkövetlenebb célunk tehát nem lehet más, mint pénzügyeink rendezése. Erre kell irányulnia a magyar politikának mindenekelőtt. — E célra kell központosítani a magyar nemzet minden erejét és erélyét.

A kormány és a szabadelvű párt teljesen át van hatva az eszmétől, fel van hangolva a nehéz munkához szükséges lelkesedés által. A kormány és a szabadelvű pártnak van ereje, hogy a kormányt e terv keresztültételében támogassa.

Ez azonban még nem elég. Nem elég a nagy nemzeti munkának sem a kormány, sem a szabadelvű párt egymagában. Szükség van az összes nemzetre, s a nemzet összes igyekezetére, sőt önfeláldozására.

Es mikor aztán ekkép a magyar állam pénzügyei is rendbe jönnek akkor teljes fényben, ellenségtől felve, barától szereve fog megjelenni büszkeségünk, lelkesedésünk tárgya, a magyar állam-eszme.

Nos, beszéltek-e még ennél hazugabb, körmönfontabb félhivatalos nyelvet?

Ez az egész apothosis a magyar állam-eszme körül csak azért iratott meg és azért iratik meg ismételve, hogy kérni, követelni lehessen a nemzet önfeláldozását.

Es mire kéri ezt a Tisza-kormány? Állami pénzügyeink rendezésére. Hallatlan vakmerőség, hogy ezzel egy kormány előálljon, miután tizenkét éven keresztül már igénybe vette a nemzet önfeláldozását, miután a végső határis emelte az adókat, miután megkésztette az állam bevételeit és mégis megkésztette mellé az államnak adósságait és kamatterhet, mely valóságosan lehetetlenülé teszi a fináncziák rendezését, különösen a mai gazdasági viszonyok között, mikor még a bőség is átokká válik.

Mikép akarja ez a kormány rendezni az állam háztartását?

Azt mondja a félhivatalos lap: a kormány van a pénzügyi munkaterv és a szabadelvű párt van ereje, hogy a kormányt e terv keresztültételében támogassa.

Igaz, a párt van ereje — a szá-

mában, hogy megszavazzon mindent, a mit tőle Tisza kíván.

De az nem igaz, hogy pénzügyi munkaterv lenne a kormány. Sohasé volt, most sincs. Vaktában gazdálkodott tizenkét évig, azt fogja folytatni most is, a mig csak a nép győzi verjékével a közterheket, a mig ki nem apad minden forrás a mellé a nép türelmének forrása is.

Szédelgés, bojtányos és rosszakaratu szédelgés mindaz, a mit pénzügyi munkatervről irat a kormány. Ha lenne komoly és célravezető terv, nem tartaná titokban, sőt ellenkezőleg híresztelné urbit orbi.

Hiszzen szüksége van rá, hogy hirdesse a pénzügyi megváltást, szüksége van az újabb hitel miatt, melyért koldulnia kell a bankároknak.

Mire valók hát ezek a félhivatalos fogadkozások? Arra, hogy ismét tévuttra vezetessék a közvélemény. Arra, hogy előkészítsék a népet újabb áldozatokra, hogy előkészítsék az önfeláldozásra.

Egyszerűen az rejlik a kormánylap kirohadása mögött, hogy a dohány-monopolium és a szesz-fogyasztás jövedelmének fokozása nem elég a kormányk erre az esztendőre sem. Adóemeléseket tervez a kormány, amint már jelezte Tisza Lajos gróf Szegeden.

A miniszterelnök nagyváradi beszédében valószínűleg határozottabb alakot nyer az adóemelések bejelentése. Azért szólnak a félhivatalos trombiták, azért fohászkoznak a nemzet önfeláldozására — a magyar állam-eszme nevében.

Hazug ez a jelszó is, melyet csak megcsufolnak Tiszák. Miután tizenkét éven keresztül mindig az államháztartás rendezésére kérték az áldozatokat, most egyszerre degradálják ezt a tromfot. Az államháztartás rendezése nem öncél, hanem eszköz az állam-eszme diadalára.

Különös, hogy erre több mint egy évtized után jött rá a Tisza-kormány, mikor már nem hiszünk a legszentebb jelszavakban sem, ha tőle erednek.

Magyarok Krakóban. Krakó város meghívására kedden este 6 óra 50 perc-kor utazott el Budapestről a 202 főből álló kirán-

duló-társaság, hogy a kiállítás megtekintése.

A kirándulásban részt vett Budapest főváros, az országos iparegyesület, a budapesti lengyel egyesület, az egyetemi ifjuság s a honvéd aggharcos egyesület. A kirándulók közül megemlítjük a következőket: Kada Mihály alpolgármester, Haberhauer, Kun és Lung tanácsosok, Márkus József főjegyző, Zichy Jenő gr., dr. Herczegh M. egyetemi tanár, Bogisich Mihály prépost, Havass Sándor egyetemi tanár, Bobula János építész, Komlóssy László kerületi előjáró, Szabó tanácsjegyző, Ferenczy Antal, Vasvári Kovács, Rémi Róbert, dr. Weisz Miksa, Ivánka Imre, Hívós József stb. A fővárosi küldöttség mintegy 40 tagból áll, a lengyel egyesület részéről 55-en utaztak el, az iparos egyesület tagjai közül 60-on vesznek részt a kirándulásban. A kirándulók közül csupán az öreg Vasvári visel díszmagyart. A szufolágis tégl külön vonat a perronon egybegyűlt nagy tömeg eljenzése között indult el. Krakóban nagy előkészületek tételnek a magyar vendégek fényes fogadtatására. Gajdzic, a fogadó bizottság tagja és Banas elnöki titkár, a vendégek üdvözlésére Saybuschba utaztak. A pályaudvarban Schlachtowski polgármester, a városi tanács elén fogja az üdvöző beszédet tartani. — Az egész országból várnak résztvevőket. Zichy Jenő gr. Potocki gr. palotájában fog lakni.

Az új képviselőház első halottja. A sárvári kerület szabadelvű párti képviselője, dr. Barthodiszky Imre hirtelen meghalt. E gyász-esetre vonatkozólag most azt távirják Sárvárról, hogy a képviselő, ki megválasztatása előtt népszerű járásbíró volt, önmaga vetett véget életének. Két lövést tett maga ellen, az egyik golyó szájába s a másik szívébe hatolt, mire holtan rogyott össze. Öngyilkosságának okát nem tudják; kevés idővel azelőtt, még a casinóban kedélyesen társalgott s aztán néhány ismerőseivel kártyaasztalhoz ült és tarokkot játszott, melynek végzetével a játszófelektől a legszívelyesebb módon bucsuzott el. Asztalán írva: „Alávaló gyanúsításokkal szemben rám nézve legjobb a halál.”

Az ifjabb Schnabele ügy. Metz, szept. 20. A Lothringer Zeitung szerint Schnabele 16 éves fiát ki szept. 14-én Cheminot közelében az országúton egy fára francia nemzeti színű lázító iratot akasztott ki, tegnap, midőn a határon átjött, elfogták és ma a metzi kerületi fogházba szállították.

Bismarck és Kálnoky találkozása. Berlin, szept. 20. Bismarck Herbert gróf tegnap jelentést tett a császárnak, mi a közvélemény a Bismarck herceg és Kálnoky gróf értekezésének lefolyására nézve. A lapok ama várakozásuknak adnak kifejezést, hogy a tárgyalások eredményéről vagy a magyar parlament, vagy a delegációk megnyitása alkalmával fognak hiteles közlések napvilágra kerülni. A National Zeitung-nak az a véleménye, hogy

dékekkel vagyok kénytelen a közönség elébe lépni.

De még így is, ha nem csatlakozom, felette érdekes világot vetnek azok először is Széchenyi egyniségére, azután általános művelődésünk történetére, s végre még egyes, azóta bár rég meghaladott kérdések fejlődésére is úgy anyagi mint szellemi, úgy alkotmányos mint nemzetiségi érdekeink terén.

Ama tanulmányok sorában, melyek első kötetünk lazán egybefűgött anyagát képezik, nagyjában és magas művészi igények nélkül, jellemeztem egy-két fővonással Széchenyt, mint szónokot.

Nem sok hozzátenni valóm maradt. A beszélő Széchenyi igenis magával tudta ragadni hallgatóit.

Vele sirtunk, vele neveltünk, ötletei villámként kápráztattak, kifejezései sajátos eredeti volta mindig meglepett, akár tőgyökerez magyarországra, akár németes vagy angolos idegenszerűsége által: de főleg közvetlensége és őszintesége bájolt el.

Nem vettük le szemünket róla, mert minden mozdulata, arczjátéka, taglejtése sajátos volt; nem szeretők elszalasztani csak egy szavát is, mert tán a legjava lehetett, mit halkau vagy a morajban ejtett ki; nem untuk soha, senki másnak meg nem engedhető ugrásait, eltéréseit a napirendről, majd örökös ismétléseit.

Látni és hallani kelle őt; olvasni csak félfelvezet.

Hogy többnyire nemétül szokott gondolkodni, a mi akkori társadalmi viszonyaink természetes következménye volt, azt német nyelven irt, különben angol és francia jelleggel bőven fűszerezett naplói bizonyítják: de anélkül is elárulnak leginkább beszédei,

Isten! ki a felhők felett lakol, lásd Teremtényeid magukra törnek ott — Nem addig él az ember, mig kimérted, Ha sújtod, éltét dobja el legott! Gógós mig boldog, ám ha nem henyelhet Csak káromol, szid, átkoz, bánt a nép, De egy sem áld, nem mondja hó imában: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

S e büntherelte föld lakói közt én Mint egy porszem hányattatom tova; Oh, mennyiszor sebzett meg a vihar már S az ár ragad, de nem tudom hova?! S csüggedjek-e?! — óh nem, hiszen derül még, Gyulad szívárvány, fénylik égi kép... El bennem a remény, hogy mondhatom majd: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

Oh, higgy te is! lásd, oszlik a bu felleg, Ragyog még csillag tiszta éjfélen; Nem vetkes az, ki hűen tud szeretni — Te élni fogsz, csak higgy s remélj velem! „Mondottam ember, küzdj és bizza bizzál!” Igy zeng az Ur beszéde szeretszét — Borulj keblemre és mond bűt feleved: „Ah élni, élni mily édes, mi szép!”

Boldizsár Kalmán.

Széchenyi beszédei.

Az Athenaeum kiadásában nagy, monumentális munka jelent meg, melylyel egyszerű mind a magyar irodalom egy régi, igazán becsületbeli tartozását rója le. Ez gr. Széchenyi István munkáinak második kötete, melyet az akadémia megbízásából Zichy Antal szerkeszt. A kötetnek teljesen önálló jellege van és e címet viseli: Gróf Széchenyi István beszédei a magyar t. akadémia megbízásából összegyűjt-

tötte és jegyzetekkel ellátta Zichy Antal, 630 nagy lap, ára 4 frt

A kötet, melyre lesz alkalmunk visszatérni, gr. Széchenyi István beszédeinek nem száraz gyűjteményét nyújtja, hanem rövid, de találó vonásokban az illető kor és események történetét is, és e keretben, beszédei által képviselve, gr. Széchenyi István egész politikai egyniségét.

A művet Zichy Antal ez előszóval vezeti be: E könyv a Széchenyi irodalmi hagyatékának második kötetét képezi. Mintegy folytatása s kiegészítője akar lenni a gyűjtemény ama bevezető első kötetének, melyet a nagy hazafi Naplóiból, saját feljegyzései nyomán, egybeállítottam.

Akkor az egész embert ügyekeztem, úgy a mint magamagát tükörben látta, gyarlóságai- val. erényeivel, fejlődésében, hatásában, hivatása felismerésétől annak betöltéséig, feltűnteni.

A cselekvő Széchenyi volt az. S a kik ama lapokat figyelmökre méltatták, jól tudják, mily nagy ára volt az ő discóságének.

Nemcsak a cselekvőt látták, kinek nagy tevékenysége bámulatra ragad; de látták a szenvedőt is, kinek egy hosszú és dicső, egy látszólag irigylendő életpályán át alig van egy boldog napja egy keservtől, sőt szemrehányástól ment tiszta élvezete.

Most a beszélő Széchenyt kell bemutatóm.

Utána jártam, a mennyire lehetett, hogy a tettek nagy emberének nyilvánosság előtt mondott minden szavát az utókor számára fenmaradt gyér nyomokból teljes gyűjteménybe egyesítem. Nem dicsekhetem vele, hogy az sikerült: s így most is csak töre-

a bolgár diplomáciai eljárás közelebbi lefo-lyása fel fogja tüntetni azt a közös területet, melyen a német és az osztrák-magyar felfogás találkoznak és hozzáteszi, hogy a párisi gróf manifesztuma — ez nem szenvedhet kétséget — Koburg herceg ügyének nem vált hasznára a német politikuskok előtt.

A Török pénzügyek: Bulgária. Konstantinápoly, szept. 21. A diplomaták illetményei kifizetésének biztosítására a nagy vezér és a pénzügyminiszter új javaslatokat tettek az ottman banknál, melynek elfogadása iránt azonban az utóbbi még nem nyilatkozott.

A bolgár ügyben tartott legutóbbi minisztertanácsban az összes hatalmakhoz való új körjegyzéknek intézése határozottat el. — Hivatalos körökben arról biztosítanak, hogy a porta, minthogy e határozat sem nyerte el a szultán jóváhagyását, most már elhatározta, hogy Oroszországgal közvetlen alkudozásba lép, egyetértés létesítése céljából.

Egy királyné, a ki kolostorba megy. Angol lapok azt a meglepő hírt hozsájítják vi-lyeggé, hogy a svéd királyné, Viktória király-nőhez intézett levelében azon óhajának adott kifejezést, hogy kolostorban fejezhesse be életét. Erre vonatkozólag kért tanácsot Viktória ki-rálynőtől. Azt beszélék, hogy kimondhatatlan testi kínjai bírják e lépésre, mert az ope-ráció, melynek magát alávetette, nem siker-ült s most még egy hosszú, kinterhes élet fekszik előtte.

HELYI HIREK.

* Bizottsági tagok válasza. Ma ment végbe a 47 város bizottsági tag megválasztása. — A választás szor-koztalan élénkséget idézett elő városunkban, kü-lönösen a választási helyiségek körül. Legna-gyobb élénkség észlelhető a városházánál, hol két kerület is választ. A fiakkerek jönnek men-nek s csaknem oly élénkség uralkodik, mint orsz. gy. képviselő-választásnál. A szavazások — a mint a választási helyiségnél kivéhetők — szorgalmasan folynak — miután azonban a választás lapunk zártáig nem fejeztetett be, annak eredményét csak szombati számunkban közölhetjük.

* Tiszta Kálmán Nagyvárad. A miniszterelnök tegnap reggel 9 órakor érkezett Nagyváradra, hogy választóihoz beszédet intézzen. Fogadtatása impozáns volt bár a „muszaj-velkedés”-nek nem egy jelet lehetett észrevenni. A város fel volt díszítve, a házak zászlók és virág koszorúkkal ékítve. Több helyen diadal-ív volt felállítva. „Isten hozott!” felirattal. Az indóházánál nagy számú közönség volt jelen s a miniszterelnököt Sal-után megindult a menet a városházára. Deben a „Sas” vendéglő nagy termében Németh partelnök üdvözlő beszéde után Tiszta Kálmán megtartotta beszédét, mely körülbelül egy óra hosszáig tartott. A beszéd különben első sor-

ban a pénzügyi kérdésekkel foglalkozott, s kiterjeszkedett a pénzügyi helyzettel szemben a kormányra háruló feladatok legfontosabbjaira; fejtegette a teendőket s jelezte a pénzügyi téren megvalósítandó főbb terveket, elvi általánosságban! de gyakorlati jelentőségük kiemelésével. Beszéde végén igen meleg köszö-nyet mondott Nagyvárad választóinak iránta tanúsított bizalmukért — A beszéd végeztével Tisza az emelvényről lelépett s választói közé ment, többekkel kezét fogott s beszélgetett. Egy negyed kettő után, zajos éljenek közt távozott el választói köréből.

* A debreceni timárok érdeke-iben cz. felszólalást tesz közzé a Debr. Ell-iben Jobbágy Imre, timármester ur. A köztisztviselési szabályrendelet 11. §-a így szól: „Büzhödt levek és más tisztátalan folyadékok, földalatti csatorna hiányában nyílt árokba nem vezethetők, hanem kötelek e cselepra a házu-lajdonos ezen szabályrendelet életbe léptetésé-től számított 6 hónap alatt emésztő gödröt csináltatni.” A 16. § szerint pedig „sertés furdó töcsák készítése meg nem engedetik.” A kapitányi hivatal — felszólaló szerint — e pontokat úgy magyarázta a timárok előtt, hogy nem emésztő gödör értetik a sz. rendelkezést, hanem viz tartó gödör, messzel és tég-lából kirakva, a melyik nem emészt, ahoz pedig gépszivattyút és egy fogatot mely mindennap kihordja a városról. Ezen magyarázatról a fel-szólaló ur azt véli, hogy a törvénybetűinek fémagyarázása és hogy a mellek-utczákon és ujsoron lakó timárok összes forgalmi tökéje sem volna elég a kívántak előállítására és fenntartására — Ugyane sz. rendelet 14. § pedig úgy intézkedik hogy timár, szücs és szappanos ipar telepek csak oly házaknál engedhetők meg, melyek utczai fedett csatornával összeköttetésben lévő földal-tali oldal-csatornával bírnak.

Eltekintve attól, hogy a kapitányság el-felelte a timároknak tudomásukra hozni, hogy a téglás-meszes gödör és fogat megszerzésére és fenntartására több szomszédos timár is egyesülhetne, régi dolog már, hogy rendőrsé-günk tulbuzgóságában van valami kiálhatatlan és szabályrendelet merev fenntartásá-ból is kitűnik, mennyire nem tűrheti el, hogy másnak is legyen valamiben igaza. A helyett hogy beösmerné, miszerint az a szabályrende-let, mely egy sokkal nagyobb és folyóval is bíró városban egészen a maga helyén volna, rossz: elviselné a lelken, hogy egész ipar-ágak menjenek tönkre Debreczenben, a mely-nek különleges viszonyai e szabályrendeletet ki-vihetetlennek tanúsítják. Csak hogy ne kelljen beösmerni az elkövetett hibát! — E szabályrendelet beösmerni való kereszt-majtása több iparágat semmisítene meg, vagy legalább csökkentene; ez pedig oly baklöves volna a hatóságától, melyet finnyás és nagy-

városiaskodó törekvéseivel ki nem menthetne. Tessenék a szabályrendeletet alkalmas időig fel-függeszteni s a városnak (ha már annyira belénk ütött a nagyvárosiaskodás) tessék csatornáztatni azon utczákat, a melyekben erre égető szükség van. A hol az adó végrehajtást oly szigoruan veszik, ott ne készítsenek szabályrendeleteket — az a d o k e p e s s é g megfontására.

* Lótenyésztők figyelmébe. A földmívelési minisztérium felhívja mindama lótenyésztőket, ki a jövő fedeztetési idenyre az állami méntelepekből bérelni kívánnak, — hogy ebbeli szándékukat legkésőbb ez évi no-venber hó 1-ig akár a minisztériumnál, akár az illető méntelepparancsnokságnál bejelentsek, minthogy e határnap után beérkező jelentke-zések figyelembe vehetőek nem lesznek. A bére-be kerülő ménnek számát a lent jelölt határidő-re a minisztériumnak azért kell biztosan tudnia, hogy a fedeztetési állomások alakítá-sánál pontosan tájékozhasssa magát a rendel-kezésre maradó anyagmennyiségre nézve. Veg-ül figyelmeztetnek a berlők, hogy a mennyi-ben a fenti határidőig a bérelni kívánt mén egyedisége iránt meg nem határozta volna, ugy ezt tenni legkésőbb december hó 31-ig kötelesek, mivel azontul a bejelentett men-bérlési szándékuk meg nem történtnek fog tekintettni, s mint ilyen a nyilvántartásból tö-röltettni.

* Népesedés. Szept. hó 11-től szept. hó 17-ig terjedő heten született városunkban: I. Református: törvényes 13 fiu, 15 leány, — törvénytelen 1 fiu s 1 leány, — együtt 30. Halvaszületett 1 fiu. Egybekelt 4 pár. II. Evangélikus — 0. III. Ró m. k a t h : törvényes 3 fiu, 2 leány, törvénytelen 1 fiu, — együtt 6. IV. Zsidó: 3 törv. fiu. Egybekelt 1 pár. Elve szülöttek összes száma 39, melyet ha egybevetünk az elhaltak számával (29), a szaporodás = 10.

* E. M. K. E. Hajdu-Sámson község 100 frutal alapító tagul lépett be az erdélyi kul-tur egyletbe. Alapító díjat fizettek: — De-recske előjárósága 24 frutot; Boross Sándor Debreczenből 25 frt 80 krt; H. Böszörmény város 23 frutot, V. Percs előjárósága 22 forintot.

* Boránd Gyula, a jeles ko-mikus, közönségünk kedvence, a népszínház-nál rendezői állást foglalt el s e miatt Aradi Gerő szegedi színiagazgató beleegyezett a Bo-ránddal kötött szerződés felbontásába s hely-ette Follinus Aurel szerződtette társu-latához.

* A nagykirályi hat osztá-yu nagy gimnázium 43000 frt költséggel felemelt épületének felszentelési ünne-pelét mint említették, e hó 18-án ment pro-gramszerűleg végbe. Az ünnepélynek legki-magaslabb jelenete azonban az volt, midőn az ünnepély végzetével a kerület országgyűlési képviselője gr. Károlyi István programmon

kívül felállt s meghatott szavakban kijelenté, hogy a következő országgyűlési ciklus alatt befolyandóapidíjat és lakbért a gimnázium-nak 8 osztályúvá leendő kiegészítésére s az alakítandó önkéntes tűzoltóegylet alapja javá-ra ajánlja fel. Helyesen jegyzé meg a közön-ség harsány eljenzése közepette erre adott válaszában Schusterits Ignác polgármester, hogy e nap Nagy-Károly történetében feled-hetetlen leand.

* Humor. A stilszerűség. — Lásza, tisztelt uram, azért vagyok olyan keresett fodrász és borbély, mert min-dig stilszerűleg bánok el azokkal a kik hoz-zam jönnek.

— Hogy érti ezt? — Ugy, hogy mindig összhangzásba hozom a Kundschaft fejét a foglalkozásával. Mi az ön foglalkozása?

— Hiszen jól tudja, hogy ételhordó pin-czer vagyok.

— Helyes. Akkor hát meghagyjuk az ar-czán a kotletteket.

* Pótszámolás. Az orgona-ünne-pély számadásának elkészítése óta ngos. Hegyi Mihály úrnak utján még a következő felüli-zetéseket tettek át az orgona-alaphoz: hg. Odeszalch Gyuláné Dégenfeld grófnő 10 frt, ifj. Edelsheim Gyulay Lipótné 6 frt, 10 drb orgona-virágért 4 frt, ifj. Edelsheim Gyulay Lipót 5 frt orgona-virágok példányaiért 9 frt 34 kr. Fogadják a nemes jölvőkön tanusított kegyességökért egyházunk hálás köszönetét. A b i z o t t s á g.

* Uj élet nem. Egy szürös polgártárs délelőtt komolyan és ünnepélyesen bevonal a „Bika”-ba.

— Pincér, egy pár virsli! — Szafban? kérdi a pincér. — Nem — h e l y b e n ! feleli mérgesen az atyay.

* Időjárás. Európában: A depresszió (750—752) Nyugat-Oroszország felől nyomul Magyarország és Adria fele, a nagy légnyomás pedig (766—769) északnyugatról jön. Az idő Közép-Euró-pában hűvös, borús esős.

Hazánkban: Északnyugati, helyenkint erős szelek mellett, a hőmérseklét jóval alább szállott, a légnyomás inkább keleten kisebb-edett. — Az idő többnyire borús, szeles, hű-vös esőkkel minden részben, melyek helyen-kint nagy mennyiségben voltak zivatarral Csáktornyan, Egerben és Pancsován.

Kilátás a jövő időre: Hazánkban: Hűvös, részben szeles, észak-nyugaton változó, délkeleten esőkkel borús időt várhatni.

* Zene estély. A városunkban időző női zenekar, mely általános elismeréssel talál-kozott, ma és holnap este — közkívánatra — a „Bika” vendéglő éttermében hangversenyt rendez. Innen a társulat Nyiregházára utazik.

Iratain melyeket átjavitathott, már sokkal kevésbbé isme szik meg az.

Annál nagyobbra kell becsülnünk azon érdemét, mely szerint ő volt az első mágna, ki a felsőházánál mindig magyarul beszélt, s következetes kitartásával rest tört a magyar parlament szónoklatnak, ott, a hol a nagy tekintélyek cziczerő ekesszólasban áradoztak s az elnök-nádor latinul reaszumált s mondá ki a végzést.

Széchenyi beszédei nem orációk voltak, hanem genidlis rögtönzések.

Nemcsak semmi részében sem készülték vagy éppen betanultak; sőt kezdettől végig jól átgondoltaknak se nevezhetők az ő tul-áradó szívének és forró agyának ez önkéntelen kifakadásait.

Semki sem fogja azokat egy sorba állítani Deák mintaszűrű beszédeivel. Önként meghátrált, mihelyt a tömegeket kelle mozgásba hozni, nagy versenytársa K o s s u t h előtt.

Föfölmultak őt, komoly pathosban — Wesselényi, elegancziában Vay Miklós, méltó-ságban Mailáth, ki tömörsegre egyenes ellen-téte volt, elmelellel Teleki László, tárgyilagossá-gában az általa is annyira bámult Eötvös, nem említve akkori alsóházunk vezérszónokait, Kölcseytől kezdve Szemeréig, akár — egy Klauzál; Pázmándyt, Beóthyt vagy Szentki-rályit. Ezek mindnyájan, a régi táblabíró vi-lág díszei, nemcsak hazafiak, s megyei szóno-kok, hanem az európai műveltség színvonalán álló férfiak valának, teljesen méltók egy Széchenyit nem csak megérteni, hanem eszméit rendszerbe is foglalni, hozzáférhetőbbé tenni.

A konzervatív ügyet pedig a Dessewffyék vagy egy Somssich bizonynyal meggyőzőbben tudták képviselni s elfogadhatóbb színbe állítani, legalább a gondolkodó, hígadtabb része előtt.

S mégis mind árnyékká válnak a Széchenyi nagy alakja megett.

Csak Deák, meg Kossuth s harmadiknak Eötvös láthatók meg, mihelyt a részletekből kibontakozva az általánosságokra, a nagy eredményekre függesztjük tekintetünket.

Nem akarjuk ezzel a többiek érdemét becsülni. A hadvezéreket is a dicsőségnek csak fele illeti meg igazság szerint; másik, nem csekélyebb része, a hadseregé.

Az olvasó is, nem kétem, ily összbonyo-mással fogja letenni kezéből e kötetet, átfor-dítva nem egy, a teljesség kedvéért helyt fog-laló aprólékoságot, s a többiben is csak a dolgot velejét keresve.

A bírálatokból, melyekkel első kötetem itt-ott találkozott, egy tanulságot vettem ki magamnak. Azt, hogy ne beszéljek soha, vagy csak nagy ritkán magam, hanem beszéltessem lehetőleg mindig és mindenütt magat Széche-nyit: — Szemelőtt tartva, hogy a közönség egy részét érdekelni fogja, mit velekedett Széchenyi, de nem érdekli, mint velekedem én.

Legyen ez itt különösen, legszellemesebb s egyuttal legilletékese bírálatom, Pulszky Ferencz irányában, hálás elismeréssel megem-lítve.

Ott azonban, a hol az adatok hiánya vagy szerfölött töredékes volta miatt hozzáve-tésekhez voltam kénytelen folyamodni: nem lehetett, lakatot teve számra, a néma kalauzt adnom.

Kötelességemnek tartottam azt is, hogy az összekötő láncszemeket szó és tett között s egyik országgyűlésről a másikig, fölkeressem s az olvasónak olyképen igyekkezzem keze-re adni, hogy a beszélő Széchenyi mellett a cse-lekvőt is, s az egyes kórkérdések mellett hazánk kultúrtörténelmenek egyik oly neve-zetes korszakait, mindig szeme előtt tarthassa, habár csak vázlatos körvonalkokban is.

Nem hinném, hogy ezzel e kötet olyan, a milyen csekély becsét alábszállítottam volna.

A kosár.

— Regény. — 14. Irtá: V. Gaál Károlyina.

— Ez Tóhalmi tulajdona volna? — Ugy hiszem a kocsiiban ő ült He gyivel.

— Ó fényleni akar, fitogtatja vagyono-ságát, és így dicsekszik. A dicsekvő sokat ha zudik, s a hazugságnak nincs jelleme; a jel-lemtelen csaló, s a csalót kerüld! — — Mi ez? — kérdé egyszerre haraggal, hol vannak ékszeréid? Semmi ékszer?... ő a fertály mágna st játsza, te meg a falusi egyszerűséget!! már ennyit tesznek egymás kedvéért?

— Anyám, ékszeremet ma nem teszem fel! felelt határozottan Leóna, elhíheted, hogy tetszeni nem akarok, mert azt jelentené, hogy vártam őt!... A helyett anyám légy te csil-logó, mint illik, én így fogok maradni!

— Egy valódi falusi nemes leányának nézsz ki, a ki tegnap talán a teheneket is etette!...

— Én istenem. mit kell még látnom?... E hitvány fehér moll-öltöny; miért nem vet-

ted fel világos kék selyem öltönyöd, s miért nem díszített hajad, a mint illik?... Láttá volna a falusi dandy, hogy te nem illesz az ő viskójába!

— Anyám, ha akarod tudni milyen viskó-ban lakik, mely az övé, tekints ki ablakon, erre jobbra, látod-e ama falvacskát azon új izléses épült kastélyjal az az övé!

A báróné ki tekintett, e perczben nyitá be a csinosan felöltözött öreg Tamás a bá-róné ajtaját s hangosan jelenté: Tekintetes Hegyi Sándor ur, Tóhalmi Jenő nagysága és a báró ur.

A nők illem-igényei szerint fogadták az érkezőket.

Jenő valóban úgy volt kiállítva, hogy a báróné hiányt nem fedezett fel külsején. Leó-nának nem tetszett a fény, melylyel Jenő fel-lépett, de másrészt örült rajta, mert anyja igazán meglepettnek látszott.

Tóhalmi egész más jelenetként tűnt ma az öreg báró eibe; egy valódi világfi volt a báróné salójában, ki az első látogatás szabá-lyait teljesen erti.

Hanem a mint a nők terméből kiléptek s a báró termébe értek, a szerény, kedves szelid tekintetű falusi férfi lett belőle, ki most mar a két öreg társalgási nyelven beszélt, s lovak, vadászat, földművelés felől úgy szolt, mintha nem ő lett volna előbb a fővárosi ifju ember szerepében.

Leóna is meg volt lepve, Tóhalmi úgy viselte magát az ő irányában, mintha ma ta-lálkozott volna először, tekintete el nem árult semmit azon ereményből, melyet tegnapelőtt anyi ábránddal, oly hévvel mondott el Leó-nának.

A férfiak távoztakor Leóna anyjánál ma-radt, ki gondolataiba melyedve ült.

— S e férfi láttad te már Leóna va-lahol? — kérdé a báróné gondolataiból fel-eszmelve.

— Hegyiéknél anyám tegnapelőtt.

— S apád beleszeretett, nem atallta őt ide ebedre hívni, az által feljogosítani, hogy hozzád járhasson. Vejeül akarja, kényszerít meg, hogy téged vegyen el, mert elvakult annak gazdagságotól!... Arul téged, ki a nélkül is férjhez mehetsz! kiert grófok, bárók esengnek, csak időt engednek nekünk, hogy falunkon mindjárt nem akarnak megro-hanni!...

— E férfit te szeretni tudnál? — Anyám kérdéssel igen váratlan!

— De látod, hogy kedvéért hívta ide apád, ha egy cseppnyi értelmved van, büszke

lészesz iránta, hogy észre vedesd vele szüle-tésed előnyeit! Ki tudja, miféle ősei vol-tak?

Az ember kiművelődhet, de a pór-vér megmarad benne hajlamaival együtt, — Vi-gyázz! Ne siess, gróf Telneki rövid időn it-lesz, itt kell lennie! Ha nem oly gazdag is, mint ez, de mágna né leendesz általa!

Leóna egészen elnémult, nem tudott de nem is akart felelni Mit feleljen? Ő már sze-rette Jenőt, még tegnapelőtt megszerette, mi-kor bár csinosan, de egyszerűen volt öltöz-ködvé, s csak szíve, lelke uszott fényben a fiatal leány rokonszenves lénye előtt.

Egész ebédig anyjánál maradt, hogy ne vélje senki, miképp Jenő látogatását várja sa-ját termében Jenő nem is szabadulhatott a két öregőtől, megígérte nekik, hogy egyik bir-tokán vadászatot fog rendezni, mire mindenki örömmel ajánlkozott.

Ebédnél nagy galában jelent meg a bá-róné, nehéz bársony-öltönyben, ékszeritől dí-szítve; elég szép vállait fedetlenül hagyá, me-lyet dus hajtrúte itt-ott beborítottak.

Leóna a fényesen öltözött báróné mellett csak ingyentelen csinnal bár, de mégis szá-zszor bájosabbnak tűnt fel Jenő előtt. Oly jól állt neki hóféhér öltönye, melynek csipkézete alig engedte látni a szép vállakat. Semmi ék-szert se lehetett rajta észrevenni, egyszé-rűen, de izlésesen rendezett hajába egy pi-ros kamelia volt tűzve, mi neki kedvencz vi-rága volt.

Az ebéd izletes, az asztalteríték fényes volt; bár nem maradt több, mint 12 személyre való teríték, a bukás sok e felét elsepert a család kezéből.

Ámde a ki annyit látott nálok, hitte, hogy több is van.

Jenő figyelme a báróné körül összpont-sult, kinek kegyét megakarta nyerni. Meg-vallá magában, nem csoda, hogy tündér-szép leánya van e nőnek, holott ő is bájos még, daczára előrehaladt korának.

A báró el volt ragadtatva neje vidám-sága által, ki a vendégekhez egy iránt kegyes volt; honnan e hirtelen változás, meg nem fog-hatta sem férje, sem leánya.

Ebéd után a társaság, különösen Jenő felkérte Leónát a zongorázásra; mindenkit elbájolt, nem művészetével, hanem azon kel-lemmel, mely neki sajátja volt, mikor zongor-ázott s igen szépen énekelte. Hegyi emíté, midőn Leóna zajos taps után felkelt a zongora mellől, hogy Tóhalmi ur is valódi művész e tekintetben.

SWABLO FERENCZ BUDAPEST.

Gyára:
VII. her. alsó erdő-sor
3. sz.

Ajánlja szabadalmazott, sajátan, önmagukat felhúzó
zárdőnyeit
hullámszott aczélemezéből; továbbá szabadalmazott Blazioek- és Brocka-féle **töltő és szel-
őztetési**

kályhát;

központi-fűtési berendezéseit.
Saját szabadalma szerint, egy vagy több helyiség számára; mely utóbbiak különösen új építme-
nyeknél iakol áknál, kórházaknál, stb. szellőztetéssel, vagy szellőztet és nélkül, igen czél szerűen
alkalmazhatók.

Ajánlja továbbá valamennyi az építési szakmába
tartozó munkáit u. m. épületi-, mű- és szerkezeti
lakatos munkáit, téglá és vakolat — felhúzó gépeit
kovácsolt vasból.

**Mintakártyák és költségve-
tesek, ingyen és bérmentve.**

A legbiztosabb irtó szert
a buza-üszög ellen. Olajba
törött készfestékeket minden
szinben, Lenkenczék (Fir-
nisz Szoba padló fény-mázokat,
mindennemű fény-mázokat
(lackokat), carbolsav, carbol-
mész, dessinficiálásra, fertőt-
lenítésre, valamint:

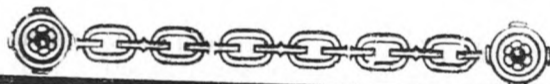
Ermelléki ó hegyi bora-
imat a legtisztábban kezelve,
üvegenként, ugyszintén hor-
dószámra, 1 litres üveg — üveg
nélkül 26 kr. 1 fél literes
üveg — üveg nélkül 13 kr.
Hordó számra 100 liter
20 frt, üres üvegek 10—5 kr-
ral váltatnak vissza, ajánlom
Rickl József Zelmós
Debreczen.

**HAMBURG-AMERIKAI
POSTAHAJÓZÁSI RÉSZVÉNYTÁRSULAT**

Közvetlen postagőzhajózás
Hamburgból Newyorkba
minden szerdán és vásárnapon.
Hávreból Newyorkba
minden kedden.
Stettinből Newyorkba
minden 14 nap alatt.
Hamburgból Nyugatindiába
havonként háromszor.
Hamburgból Mexicoba
havonként egyszer.
A társaság postagőzhajói kitűnő ellátás mellett
mind a hajószobákban úgy a fedélzeteken
elhelyezett utazóknak is a legkedvezőbb
utazási alkalmat nyújtanak.
Vezénylő megbízott Prágában Ven-
czelter 15. sz.

Üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni,
miszerint

a helyi főpiaczon, Czégély-féle 1904. sz. alatti házban

**„KEGYELET”
temetkezési intézet**

czim alatt, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

új temetkezési intézetet nyitottam.

Előnyös összeköttetésekkel fogva azon helyzetben vagyok,
hogy a legszerényebbtől a legdiszesebb temetéseket,

legjutányosabb árakban

számíthatom.

A midőn új vállalatomra a n. é. közönség b. figyelmét és elő-
forduló gyászos eseteknél kegyes pártolását tiszteletteljesen kérem,
ígérem, miszerint főttörékvésem oda irányuland, hogy pontos és szolid
eljárásom által a n. é. közönség b. bizalmát és pártfogását minden
tekintetben kiérdemeljem.

Teljes tisztelettel

Fischer János.

**Liebig
Company-féle
HUSKIVONAT**

10 aranyérem és diszoklevél.

Csak akkor valódi.

ha minden doboz arányge
amellekelt névaláírással van
ellátva két nyomásban. *J. Liebig*

A „Liebig Company” központi raktárhelyisége az Osztrák-Magyarbiro-
dalom részére:

Berek Károly, osztr. csász. kir. udvari szállítónál, Bécs, I., Wollzeile 9.

Kapható továbbá valamennyi nagyobb fűszer-csemege és gyógyszer kereskedésben,
valamint, minden gyógyszerárban.

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI-MUNKÁK FELVÁLLALTATNAK.

KUTASI IMRE

KÖNYV- és KÖNYOMDÁJA

Debreczenben, Főpiacz Sz. Nagy Károly ház.

Ajánlja magát mindenféle

KÖNYV- és KÖNYOMDAI MUNKÁK

gyors és pontos elkészítésére;

elvállal; tankönyveket, hirlapokat és folyóiratokat minden nyelven,
ét bor- és árlapokat; díszműveket

arany- ezüst és színnyomatban; a törvénykezéshez megkívántató

* ROVATOZOTT IVEKET; *

díszes egybekelési- és látogató-jegyeket.

Szóval a nyomdászathoz tartozó megrendelések gyorsan és hibanélkül, a legjutá-
nyosabb árban eszközöltetnek.

A papir gyári árban számíttatik.

HIRDETÉSEKET a kiadásomban hetenkint ötször megjelenő „DEBRECZEN” cz. hirlapban legolcsóbban számítva közzéteszek.

KUTASI IMRE könyv- és könyomda tulajdonos.

DEBRECZENBEN, Főpiacz SZ. NAGY KÁROLY ház.

1887. Nyomatott KUTASI IMRE könyvnyomdájában.

KITÜNTETÉS
SZEGERD
érdem éremmel
1876.

KITÜNTETÉS
LONDON.

KITÜNTETÉS
SZÉKES-
FEHÉRVAR
ezüstérem 1879.

Diszoklevél
1871. ben.